



המחאה בישראל נגד החקיקה המשפטית בעיני חמאס, כפי שעולה ממסמכי שלל ד"ר יגאל שירי וד"ר חיים איסרוביץ

12 ביוני 2025

עיקרים

- ◀ ההפגנות וגילויי המחאה שפרצו בישראל החל מינואר 2023, על רקע החקיקה המשפטית שקידמה ממשלת ישראל, זכו להתעניינות רבה ושיטתית מצד כלי התקשורת הפלסטיניים עם פרשנויות לגבי ההשלכות על החברה הישראלית ועל העוצמה הצבאית של צה"ל.
- ◀ בכירי חמאס נמנעו מלהגיב על המחאה בישראל באופן פומבי. עם זאת, **מסמכי שלל של חמאס שנתפסו ברצועת עזה במהלך תמרון צה"ל במלחמת "חרבות ברזל" העידו כי הם עקבו אחרי הדיווחים באופן שוטף ויומיומי ואף התייחסו אליה בשיחות ביניהם ועם שותפיהם ב"ציר ההתנגדות", במיוחד על רקע ההיערכות ליישום התוכנית המעשית להגשמת חזון "השמדת ישראל".**
- ◀ בין מסמכי השלל התגלו גם דוחות של מחלקות המודיעין של חמאס, אשר סיקרו בהרחבה את ההתפתחויות סביב החקיקה המשפטית של הממשלה ואת המחאה וההשלכות האפשרויות על תפקוד צה"ל לנוכח מחאת אנשי המילואים.
- ◀ **מתוך המסמכים עולה כי אנשי המודיעין של חמאס הזהירו את ראש הלשכה המדינית של חמאס ברצועת עזה, יחיא אלסנאר, כי לנוכח ההתרחשויות הפנימיות, ישראל תגיב בעוצמה על כל פעולה יזומה מצד "ההתנגדות", ולכן הם המליצו להמתין ולחכות להעמקת המשבר בתוך ישראל. למרות זאת, אלסנאר המשיך עם ההכנות והורה על ביצוע מתקפת ה-7 באוקטובר 2023, כאשר המשבר הפנימי בישראל עדיין בעיצומו, וחיצק את ההערכות לגבי תגובת ישראל, כפי שהוצגו במסמכי המודיעין של חמאס.**

רקע

- ◀ ההפגנות וגילויי המחאה שפרצו בישראל החל מינואר 2023, על רקע החקיקה המשפטית שקידמה ממשלת ישראל, זכו להתעניינות רבה ושיטתית מצד כלי התקשורת הפלסטיניים. הדיווחים עסקו בהרחבה בהפגנות, ובמיוחד בצעדי המחאה בקרב משרתי מילואים שאיימו להפסיק את התנדבותם. לצד זאת, מאמרי פרשנות העריכו כי האירועים מעידים על חולשתה הצבאית של ישראל, איבוד כושר ההרתעה והעמקת הקרע בחברה הישראלית ואף כללו הערכות כי מדובר בהזדמנות להחליש את ישראל ולפגוע בה.¹

¹ להרחבה, ראו מחקר של מרכז המידע מתאריך 9 במרץ 2023: "[גילויי המחאה והסרבנות בעקבות החקיקה המשפטית בישראל בראי הפלסטינים וחזבאללה](#)"; מחקר של מרכז המידע מ-31 ביולי 2023: "[החקיקה המשפטית בישראל המשיכה לעורר עניין בקרב הפלסטינים, חזבאללה ואיראן. ישראל נתפסת בעיניהם כחלשה ביטחונית, מדינית וחברתית](#)".

◀ בכירי הנהגת חמאס נמנעו מלהתייחס למחאה הפנים-ישראלית באופן פומבי, אולם הם עקבו אחרי המתרחש בישראל. ד"ר באסם נעים, ראש המחלקה המדינית והקשרים הבינלאומיים של חמאס ברצועת עזה, סיפר כי ראש הלשכה המדינית ברצועת עזה ומנהיג התנועה ברצועה, יחיא אלסנאר,² שריצה 22 שנות מאסר בכלא הישראלי וידע עברית, היה מודע תמיד לכל פרטי ההתרחשויות בתוך "החברה הציונית". לדבריו, אלסנאר האזין לערוצים הישראליים, קרא דיווחים ומחקרים וקיבל דוחות מאנשי חמאס במחלקות השונות, בהן המחלקה הפוליטית, המודיעין והביטחון הכללי, וכך הוא "עקב אחרי הפרטים הקטנים ביותר". לפי נעים, בחמאס היו מודעים לכך שישראל מצויה בעיצומו של משבר פנימי עמוק, אותו כינה "קללת העשור השמיני" – בדומה למה שקרה בתקופה הבית הראשון והשני, שהתפוררו מבפנים – וכי החברה הישראלית התמודדה עם קרע פנימי בתחומים האידיאולוגי, החברתי, הדתי, הביטחוני והזהותי, שאף הביא לחלוקה בין "מדינת ירושלים" המונהגת על ידי "הימין הקיצוני" ו"מדינת תל אביב" הליברלית. נעים טען כי ישראל הפכה מפולגת בצבא, בביטחון, ברחובות ובערים, וכי יש לעקוב אחרי המתרחש כדי למצוא את "הרגע הנכון כדי להכות עם המכה שתסייע לפרק את החברה הזו". על כן, הוא ציין כי מתקפת ה-7 באוקטובר 2023 גרמה "נזק בלתי הפיך" שיתרום לכך (האתר של מגיש אלג'זירה, אחמד מנצור, 17 במרץ 2025).

◀ **מסמכי שלל של חמאס שהתגלו במהלך תמרון צה"ל ברצועת עזה במהלך מלחמת "חרבות ברזל"**
סיפקו עדויות לאופן שבו בכירי חמאס, בהובלת אלסנאר וראש הלשכה המדינית של חמאס אסמאעיל הניה,³ עקבו אחרי ההפגנות והמחאה בישראל, וזאת במקביל להכנות ליישום חזון "השמדת ישראל", לקראת מתקפת ה-7 באוקטובר 2023.⁴

המחאה בישראל בהתבטאויות בכירי חמאס

◀ ב-14 בינואר 2023, נשא ראש הלשכה המדינית של חמאס, איסמאעיל הניה, דברים בפני חברי הוועדה המבצעת (אלג'נה אל-תנפזיה) של חמאס שהתכנסו בדוחה, חלקם הגיעו מתורכיה ומרצועת עזה. הניה תיאר את ההקצנה הישראלית בעקבות הקמת ממשלת הימין, והגדיר אותה "מסוכנת" מאחר שלדבריו המדיניות שלה מאיימת על הסוגיה הפלסטינית, ובעיקר בנושאי "אלקדס ואלאקצא, ההתנחלויות, אדמת 48' והמצור על עזה וחניקתה". בשל כך, הניה העריך כי הסכסוך מול "האויב" מתקרב ל"התנגשות רחבה".

² אלסנאר, שמונה באוגוסט 2024 לראש הלשכה המדינית של חמאס, נהרג בפעילות צה"ל ב-16 באוקטובר 2024.

³ סוכל על ידי ישראל בטהראן ב-30 ביולי 2024.

⁴ להרחבה, ראו מחקר של מרכז המידע מ-13 במרץ 2025: "[האסטרטגיה של חמאס ל"השמדת ישראל" – מחזון לתוכנית פעולה מעשית, כפי שעולה ממסמכי שלל](#)"; מחקר של מרכז המידע מ-27 באפריל 2025: "[מבצע "שומר החומות" כקו פרשת המים באסטרטגיית חמאס ל"השמדת ישראל", כפי שעולה ממסמכי שלל](#)".

◀ לצד זאת, הניה ציין כי הממשלה הישראלית גם "נושאת בתוכה את זרעי הפיצוץ הפנימי של הישות" לנוכח ההפגנות משני צדי המפה הפוליטית. לדבריו, השסעים והמשברים הפנימיים בישראל אינם מחלוקת פוליטית רגילה, אלא ביטוי עמוק לפירוק מבני של החברה והמדינה, כאשר "תהליך הקריסה", בראייתו, כבר בולט לעין. הוא גם השתמש בפסוק מהקוראן "**وَقُلُوبُهُمْ شَتَى**" ("ולבם מפולג"), אשר נועד להראות כי מדובר בפילוג עמוק שאינו ניתן לגישור.

שנית: הממשלה [הישראלית], ככל שהיא מאיימת על העם הפלסטיני, נושאת בתוכה את זרעי הפיצוץ הפנימי של הישות. ההצהרות המנוגדות והסותרות שאנחנו שומעים וההפגנות מעידות שהישות נמצאת במצב פנימי חסר תקדים.

אתמול, [אהוד] ברק יצא בהצהרה יוצאת דופן: אנחנו חייבים להילחם בכל מקום כדי להפיל את הממשלה הזו.

יש רדישה לעצור את הנהגת האופוזיציה.

הגורמים מאחורי הפיצוץ הפנימי של הישות הפכו ברורים, בהתאם לדברי האל: "ולבם מפולג".

השיח בישות הישראלית אינו לגבי מחלוקת פוליטית, אלא האשמות הדדיות של הרס יסודות הישות ומרכיביה. מבנה הישות עצמו הפך מקור לעימות בין המרכיבים הבסיסיים בתוכה.

ثانياً: الحكومة بقدر ما تشكل تهديدات على الشعب الفلسطيني، فإنها تحمل بذور الانفجار الداخلي للكيان، وما نراه ونسمعه من تصريحات متضاربة ومتعاكسة، والمظاهرات هذا يؤشر على أن الكيان يمر داخلياً في وضعية غير مسبقة.

بالأمس كان لباراك تصريح لافت: يجب ان نحارب في كل مكان لإسقاط هذه الحكومة.

وهناك مطالبة باعتقال قادة المعارضة.

عوامل الانفجار الداخلي في الكيان أصبحت واضحة، مصداقاً لقوله تعالى {وَقُلُوبُهُمْ شَتَى}.

و الحديث داخل الكيان الاسرائيلي ليس عن خلاف سياسي، لكن اتهامات متبادلة لهدم أسس ومقومات الكيان، بنية الكيان نفسه أصبحت مصدر تعارض بين المكونات الأساسية داخل الكيان.

מסמך שלל 1: מתוך נאום הניה בפני הוועדה המבצעת, 14 בינואר 2023⁵

◀ ב-4 באפריל 2023, התקיימה שיחה בין יחיאל אלסנאר לבין חבר הלשכה המדינית של חמאס, מחמד נצר (אבו עמר) השוהה בבירות. השיחה עסקה במספר נושאים, בהם מצב תנועת חמאס והיערכות למערכה העתידית נגד ישראל והתפתחויות האזוריות. במהלך השיחה, עסקו השניים גם בסוגיית המחאה בתוך ישראל וההשפעה

⁵ לקריאת מסמך השלל המלא ([קישור למסמך 1](#)). הקטע המתורגם מסומן בריבוע אדום.

האפשרות שלה על העימות. נצר ציין כי הפילוג הפנים-ישראלי הוא הזדמנות עבור חמאס והפלסטינים, אולם רק אם הפלסטינים יתגברו על הפילוג הפנימי אצלם.

- יש הזדמנות אמיתית עבור הסוגיה [הפלסטינית] והתנועה [חמאס], וכאן ממונה סכנת הפילוג בעמדה המדינית או בקו המדיני. הפילוג הפנימי בישראל הוא אמצעי ההרס הגדול ביותר שיכול להרוס את ישראל, וכל פילוג [פלסטיני] פנימי מעכב את השגת המטרות.

- זו הזדמנות עבורנו לקצור את הפירות, שכן מאז הכוחות השתנה כעת למובתנו, ועלינו לנצל את ההזדמנות הזו. המכשול העומד בפנינו הוא הפילוג הפנימי בנושא הפוליטי.

- هناك فرصة حقيقية أمام القضية والحركة، وهنا خطورة الانقسام في الموقف السياسي أو الخط السياسي، الانقسام الداخلي في إسرائيل هو أكبر معول يهدم إسرائيل، وأي انقسام داخلي يعيق تحقيق الأهداف.

- هذه محطة مرشحة لنحصدها خلالها، وموازن القوى الآن تحركت لصالحنا، وعلينا استثمار هذه الفرصة، والمعيق أمامنا هو الانقسام الداخلي في الخط السياسي.

מסמך שלל 2א: שיחה בין יחיא אלסנאר למחמד נצר, 4 באפריל 2023⁶

◀ אלסנאר הסכים עם האבחנות של נצר לגבי "מצב האויב". הוא ציין כי על אף שניתן לזהות רגיעה מסוימת במחאה בתוך ישראל, היא זמנית בלבד וכי מדובר ב"משבר עמוק" ביסודות "הישות", שגם ניסיונות ההידברות שמקדם הנשיא יצחק הרצוג לא מסייעים לפתור אותו.

- הקו הכללי נכון ב-100%, והאבחנה מדויקת, בין אם מדובר במצב אצל האויב או האזור או ההזדמנויות הקיימות.

- הרגיעה [הפוליטית] אצל האויב זמנית, רגיעה למראית עין בלבד, והמשבר גדול ועמוק יותר.

- השיחות המתקיימות אצל הנשיא הציוני מוגבלות, והשפעתן חלשה.

- המשבר מכה בעומק הישות.

- מתוך ראיונות בתקשורת של מנהיגי האויב, מתבררת התמונה כי המשבר בישות עמוק, לא רק מלחמת אזרחים, אלא התפוררות הדבק שמחזיק את מרכיבי הישות, והתפרקות המשוואות שעמרו על קיום הישות והמשכיותה.

- כל מי שמכיר את ענייני האויב שם לב שהימשכות המצב הזה עוד פרק זמן, זה יוביל אותם למצב חמור, מסוכן יותר מאשר חֶרֶב אֶלֶע'פְּרָאן [מלחמת יום הכיפורים].

⁶ לקריאת מסמך השלל המלא ([קישור למסמך 2](#)). הקטע המתורגם מסומן בריבוע אדום.

- الخط العام صحيح 100%, والتشخيص سليم ودقيق، سواء للحالة لدى العدو أو للإقليم أو للفرص المتاحة.
- ما يجري من تبريد لدى العدو مؤقت، تهدة شكلية صورية، والأزمة أكبر وأعمق.
- ما يجري من حوارات عند الرئيس الصهيوني محدودة، وأثرها ضعيف.
- الأزمة تضرب في عمق الكيان.
- من خلال اللقاءات الإعلامية مع قادة العدو في إعلامهم، الصورة واضحة أن الأزمة في الكيان عميقة، ليس حرب أهلية فقط، بل تفكك المادة الصمغية التي تجمع مكونات الكيان، وتفكك المعادلات التي حافظت على وجود الكيان واستمراره.
- كل العارفين بشئون العدو يلاحظون أن استمرار هذه الحالة مدة من الزمن ستوصلهم إلى وضع خطير، أخطر من حرب الغفران.

מסמך שלל 2ב: שיחה בין יחיאל אלסנאר למחמד נצר, 4 באפריל 2023⁷

ב-6 במרץ 2023, שלח אלסנאר אגרת להניה לקראת ביקורו באיראן, בה התייחס לאופן שבו בחמאס מפרשים את התפקיד שלהם בעיני האיראנים והציג נקודות לדיון על רקע ההכנות לקראת "מערכת השחרור והשיבה והשמדת הישות". בין השאר, ציין אלסנאר כי יש להתייחס בשיחות גם ל"מצבו הפנימי של האויב", אם כי רק באופן ממוקד.

- מצבו הפנימי של האויב הפנימי, המחלוקות, הסכסוכים והמשברים שלו חובה שנקדיש להם מקום, ולו גם קטן אך ממוקד.

- وضع العدو الداخلي، وانقساماته، وصراعاته ואزماته لا بد أن تأخذ حيزاً ولو بسيطاً ومركزاً.

מסמך שלל 3: איגרת מאלסנאר להניה, 6 במרץ 2023⁸

המחאה והשלכותיה, לפי הערכות מודיעין של חמאס

◀ עוד לפני הודעת ממשלת ישראל על כוונתה לקדם חקיקה בתחום המשפטי בינואר 2023 ותחילת המחאה, זיהו בחמאס את הפוטנציאל להתגברות המחלוקות והקיטוב בתוך ישראל. ב-27 בנובמבר 2022, יותר משלושה שבועות אחרי הבחירות לכנסת ה-25 (שהתקיימו ב-1 בנובמבר 2022), ובעת שנמשך המשא ומתן הקואליציוני להקמת הממשלה החדשה בראשות בנימין נתניהו, שלח המודיעין הצבאי של חמאס ליחיאל אלסנאר (אבו אבראהים) מסמך תחת הכותרת "מדיניות ממשלת האויב הימנית בהנהגת נתניהו", במסגרתו הוצגו ההערכות לגבי המדיניות המסתמנת מול הפלסטינים, מול סוריה ולבנון, וכן בתחום יחסי החוץ וקידום הנורמליזציה. מחברי המסמך ציינו כי נתניהו יוכל להקים ממשלת ימין המבוססת על 64 חברים ממפלגות ימין "קיצוניות" והדגישו כי מדובר בממשלה "ההומוגנית ביותר מבין ממשלות האויב הקודמות". לפי המסמך, הממשלה תחזק את "חוסר

⁷ לקריאת מסמך השלל המלא (קישור למסמך 2). הקטע המתורגם מסומן בריבוע אדום.

⁸ לקריאת מסמך השלל המלא (קישור למסמך 3). הקטע המתורגם מסומן בריבוע אדום.

היציבות המבני" ותביא ל"הסלמת העימות" בין הימין לבין המרכז-שמאל, וכן היא תנסה להפעיל לחץ גובר על "מוסדות הנחשבים תחת שליטת השמאל-מרכז".

2. ממשלה זו תחזק את מצב חוסר היציבות המבני המתמשך בישות של האויב, כתוצאה משליטת הימין על מרכיבי השלטון של הישות, דבר שיחזק את תחושת הניכור בקרב היהודים המערביים [האשכנזי] ותנועת השמאל-מרכז, ובפרט בשל שליטת דמויות מהימין הקיצוני על מוסדות הישות (כמו סמוטריץ' וכן גביר), מה שיביא להסלמת העימות בין תנועות הימין והשמאל-מרכז בישות, תוך שימוש באמצעי השפעה שונים (כמו התקשורת) ובדחיפה לעימות מול שליטת הימין על מרכיבי הישות.
3. ממשלת נתניהו תפעיל יותר לחץ על מוסדות שנחשבים תחת שליטת המרכז-שמאל, לאור סדר היום הברור של הימין להשפיע על מוסדות הישות, כמו מערכת המשפט. הימין יבקש לחזק את פסקת "ההתגברות" ובכך להחליש את השפעת בית המשפט העליון, וזה יתרום לחקיקת חוקים המגנים על ראש הממשלה מפני העמדה לדין ומחזקים את הרשות המבצעת מול הרשות השופטת.
4. הממשלה הנוכחית תספק לנתניהו יציבות שלמונית ושליטה כמעט מוחלטת על תהליך קבלת ההחלטות, דבר שיסייע לו לקבל החלטות בהתאם לחזון שלו, במיוחד כאשר ל"קבינט" בממשלה הזו תהיה השפעה מוגבלת על קבלת ההחלטות.

2. ستعزز هذه الحكومة استمرار حالة عدم الاستقرار البنيوي في كيان العدو، نتيجة سيطرة اليمين على مفاصل الحكم في الكيان، والذي سيعزز بدوره حالة الاغتراب التدريجي لدى اليهود الغربيين وتيار اليسار-وسط، في ظل سيطرة شخصيات من أقصى اليمين على مؤسسات الكيان (مثل سموتريتش وبن غفير)، ما يدفع باتجاه احتدام المواجهة بين تياري اليمين واليسار-وسط في الكيان، عبر تسيير أدوات التأثير المختلفة (كالإعلام) والضخ باتجاه مجابهة هذه السيطرة اليمينية على مفاصل الكيان.
3. ستمارس حكومة نتياهو مزيداً من الضغط على المؤسسات المحسوبة على سيطرة اليسار-وسط، في ظل وجود أجندة واضحة لدى اليمين للتأثير على مؤسسات الكيان كمؤسسة القضاء، وسيسعى اليمين لتسريع بند "التغلب"⁽¹⁾، بحيث يُضعف تأثير المحكمة العليا، ما يساهم في سن تشريعات وقوانين تحمي رئيس الحكومة من الملاحقة القضائية، وتعزز السلطة التنفيذية مقابل السلطة القضائية.
4. ستوفر الحكومة الحالية فترة استقرار حكومي لنتياهو، وسيطرة شبه كاملة على عملية صناعة القرار، وهو ما يساعده في عملية اتخاذ القرار وفقاً لرؤيته، خاصة وأن "الكابينت" في هذه الحكومة سيكون محدود التأثير في اتخاذ القرار، ووفقاً لهذه البنية فستكون سياسة وتوجهات حكومة العدو على النحو التالي:

מסמך שלל 4: מסמך הערכה של המודיעין הצבאי של חמאס ליחיא אלסנואר, 27 בנובמבר 2022⁹

◀ סוגיית החקיקה המשפטית וההשלכות האפשריות על החברה והצבא בישראל הוצגו גם בדו"חות של המחלקה המדינית ויחסי החוץ של חמאס ברצועת עזה, שניתחו את המצב בזירה הפלסטינית, הישראלית והאזורית. בדו"ח מה-6 בספטמבר 2023, הוצגה עמדת היועצת המשפטית לממשלה, שהודיעה כי היא מסרבת להגן על

⁹ לקריאת החלק מתוך מסמך השלל ([קישור למסמך 4](#)). הקטע המתורגם מסומן בריבוע אדום.

עמדת הממשלה בדיון בבג"ץ על ביטול עילת הסבירות ותומכת בפסילת הביטול. מחברי המסמך העריכו כי בג"ץ יחליט לפסול את ביטול עילת הסבירות וכי הדבר ייצור משבר חוקתי בין בית המשפט לבין הממשלה.

חומרת הנושא טמונה בציפיות הגוברות שבית המשפט יבטל את החוק. כתוצאה מכך, נתניהו וממשלות צפויים לרחות את החלטת בית המשפט ולטעון כי זה לא בתחום התמחותו. זה יוביל למשבר חוקתי במדינה, ההשפעה המסוכנת ביותר תהיה על הצבא וכוחות הביטחון כתוצאה מהציות שלהם לבית המשפט וסירובם לציית לממשלה.

خطورة الموضوع ع في ارتفاع التوقعات القاضية بذهاب المحكمة لالغاء القانون، وبالتالي يتوقع رفض ننتيا هو وحكومته لقرار المحكمة لادعاء عدم خصوصيتها، وهذا ينتج ازمة دستورية للبلد، اخطر تأثيراتها ستكون على الجيش والامن نتيجة امتثالهم المتوقع للمحكمة ورفض الامتثال للحكومة.

מסמך שלל 5: דו"ח של המחלקה המדינית ויחסי החוץ של חמאס, 6 בספטמבר 2023¹⁰

◀ ב-25 ביולי 2023, שלח "יאסר"¹¹ מהמודיעין הצבאי של הזרוע הצבאית של חמאס ליחיא אלסנאר מסמך הערכה בסיווג סודי על "השפעת המחאות בשורות "צבא האויב" על המוכנות המבצעית ועל המצב הביטחוני בחזיתות". בהקדמה צוין כי הצבא מתמודד עם משבר של מחאות "מסוכנות" בקרב חיילים וקצינים במילואים, בעיקר בחיל האוויר ובמודיעין, וכי אם הן יחריפו, הדבר עלול להשפיע על המוכנות מול האתגרים בחזית.

הקדמה:

1. צבא האויב נתון במשבר של מחאות חמורות הולכות ומתגברות בשורות חיילי וקציני מילואים, אשר נחשבים לעמוד תווך מרכזי בהפעלה המבצעית של הצבא, במיוחד בחיל האוויר. זה ישפיע באופן שלילי על היכולת המבצעית של הצבא אם העוצמה של ההפגנות והסרבנות תסלים ותגיע לרמות משמעותיות יותר. זה גם ישפיע על היכולת ההתקפית של הצבא ועל המוכנות שלו להתמודד עם האתגרים הקיימים בחזית. ההפגנות התמקדו עד כה במספר מגורים [בצבא], הבולטים שבהם: חיל האוויר והמודיעין.
2. שירות מילואים בצבא הישראלי הוא שירות חובה במסגרת הצבא עבור כל אזרח או תושב קבע שאינו פטור משירות ואינו בשירות סדיר. שירות המילואים נועד לחזק את הצבא הסדיר במצבי חירום, בפעולות צבאיות ובאסונות טבע, וכן בהשתתפות בפעולות שגרה יומיומיות כדוגמת אימונים ומבצעי ביטחון שומף.

¹⁰ לקריאת החלק מתוך מסמך השלל המלא ([קישור למסמך 5](#)). הקטע המתורגם מסומן בריבוע אדום.

¹¹ ככל הנראה מדובר בראש המודיעין הצבאי של חמאס, מחמד עודה.

מقدمة:

1. يشهد جيش العدو أزمة احتجاجات خطيرة ومتصاعدة في صفوف جنود وضباط الاحتياط، الذين يعتبرون ركناً رئيسياً في التشغيل العملياتي للجيش، خاصة في سلاح الجو، مما ينعكس سلباً على قدرته التشغيلية في حال تصاعدت حدة الاحتجاجات والاستكفافات إلى مستويات كبيرة، وكذلك يؤثر على نزعة الهجومية وجاهزيته للتعامل مع التحديات القائمة على الجبهات، وقد تركزت الاحتجاجات حتى الوقت الراهن في عدة قطاعات أبرزها: سلاح الجو، الاستخبارات.
2. تعتبر خدمة الاحتياط في الجيش الإسرائيلي، هي الخدمة الواجبة للعمل في إطار الجيش لكل مواطن أو مقيم دائم من غير المعفيين من الخدمة، ولا يخدم في الخدمة النظامية، وتهدف خدمة الاحتياط إلى تعزيز الجيش النظامي في حالات الطوارئ وعمليات الجيش والكوارث الطبيعية وكذلك المشاركة في أعمال الروتين اليومي مثل التدريبات وعمليات الأمن الجاري.

מסמך שלל 6א: דו"ח של המודיעין הצבאי של הזרוע הצבאית של חמאס שנשלח לאלסנאר, 25 ביולי 2023¹²

◀ מחברי המסמך ציינו כי במהלך חודש יולי 2023, נרשמה התגברות בעוצמת ההפגנות על רקע כוונת הממשלה לקדם את החקיקה המשפטית, כאשר עשרות קצינים וחיילים הכריזו על "סירובם" לשרת ועוד מאות הודיעו כי "יסרבו" להמשיך בשירות אם החקיקה תעבור. לאחר מכן, הוצגו נתונים על אופי המחאה בתוך הצבא, ככל הנראה בהתבסס על הפרסומים בתקשורת הישראלית באותה תקופה. כך למשל, נכתב כי 161 טייסים, חיילים וקצינים בחיל האוויר "הודיעו על השעיית שירות המילואים שלהם בחיל האוויר במחאה על המשך תהליך החקיקה המשפטית" שלהם והוצגה חלוקה לפי דרגות. כמו כן, צוין כי 1,142 חיילים וקציני מילואים בחיל האוויר איימו להפסיק את שירותם ההתנדבותי אם החקיקה תעבור, מתוכם 235 טייסי קרב, 167 במטה חיל האוויר ושמונים מיחידת החילוץ וההצלה 669. עוד צוין כי 1,500 חיילים וקצינים מהמודיעין הצבאי הביעו נכונות "לסרב" לשרת, מתוכם 1,400 מיחידה 8200.

ג. צבא האויב קיבל מכתב שחתום על ידי 1,142 חיילים וקצינים במילואים מחיל האוויר, המאיימים להפסיק את שירות ההתנדבות שלהם אם יאושר סופית החוק המבטל את עלות הסבירות. הנתונים מראים שהמספר גדל ל-1,194 קצינים וחיילים.

מספרים וחלוקת חיילי וקציני חיל האוויר המסרבים לשרת	
התמחות	מספר
מייסי תובלה	98
מייסי קרב	235
מייס מסוק	89
מפעילי כלי מים בלתי מאויש	173
פקחי מיסה	124
מטה חיל האוויר	167
בית הספר למיסה של חיל האוויר	91
יחידת החילוץ וההצלה המומסת 669	80
יחידת שלדג 5101	58
סך הכל	1142

¹² לקריאת מסמך השלל המלא ([קישור למסמך 6](#)). הקטע המתורגם מסומן בריבוע אדום.

ג. تلقى جيش العدو خطاباً موقعا من 1142 جندياً وضابطاً من احتياط سلاح الجو هددوا فيه بالتوقف عن الخدمة التطوعية في حال تمت الموافقة النهائية على قانون إلغاء سبب المعقولة، وتظهر المعطيات أن العدد ارتفع إلى 1194 ضابطاً وجندياً.

أعداد وتوزيع جنود وضباط سلاح الجو الراضين للخدمة	
التخصص	العدد
طيارى نقل	98
طيار حربي	235
طيار مروحي	89
مشغلي طائرات بدون طيار	173
مراقبين جويين	124
أركان سلاح الجو	167
مدرسة طيران سلاح الجو	91
وحدة الإخلاء والإنتقاذ المحمولة جوا	80 669
وحدة شلداغ	58 5101
الإجمالي	1142

מסמך שלל 6ב: מתוך דו"ח של המודיעין הצבאי של הזרוע הצבאית שנשלח לאלסנאר, 25 ביולי 2023¹³

◀ הדו"ח כלל גם אמירות ואזהרות של מפקדי הצבא בנושא המחאה בקרב משרתי המילואים והשפעתה האפשרית על הכשירות המבצעית, בהתבסס על הפרסומים בישראל. בין השאר, הוצעו התבטאויות של הרמטכ"ל באותה תקופה, הרצי הלוי, ושל מפקד חיל האוויר, תומר בר, לצד ציטוטים של "מקורות האויב" לגבי האופן שבו צה"ל נערך להתמודד עם ההשלכות.

ו. הצבא הכין תוכנית חירום כדי למנוע נזק לכשירות המבצעית ולהתמודד עם תופעת ההימנעות משירות. כל מפקד מילואים ידבר עם פקודיו ויבצע הערכת מצב. קצינים וחיילים יסווגו לשלוש קטגוריות: אלה שהודיעו שלא יתייצבו לשירות מילואים, אלה שהנושא לא נוגע להם, ואלה שלא מאיימים לסרב לשרת כלל.

و. أعد الجيش خطة طوارئ لمنع الإضرار بالكفاءة العملية، والتعامل مع ظاهرة الامتناع عن الخدمة، حيث سيقوم كل قائد من منظومة الاحتياط بالتحدث مع من تحت إمرته ويجري تقييم للوضع، وسيتم تصنيف الضباط والجنود إلى ثلاث فئات: من يُبلغون عن عدم الحضور لخدمة الاحتياط، غير المعنيين بالقضية، من لا يُهددون برفض الخدمة على الإطلاق.

מסמך שלל 6ג: מתוך דו"ח של המודיעין הצבאי של הזרוע הצבאית שנשלח לאלסנאר, 25 ביולי 2023¹⁴

¹³ לקריאת מסמך השלל המלא (קישור למסמך 6). הקטע המתורגם מסומן בריבוע אדום.

¹⁴ לקריאת מסמך השלל המלא (קישור למסמך 6). הקטע המתורגם מסומן בריבוע אדום.

◀ לאחר מכן, הוצגו בדו"ח התבטאויות של בכירים בדרג הפוליטי ביחס למשבר בצבא, בהם ראש הממשלה בנימין נתניהו, יו"ר האופוזיציה יאיר לפיד, שר "צבא האויב" (שר הביטחון באותה תקופה) יואב גלנט, שר האנרגיה (באותה תקופה) ישראל כ"ץ ויו"ר מפלגת ישראל ביתנו, אביגדור ליברמן, שקרא לרמטכ"ל להתפטר עם העברת חוק ביטול עילת הסבירות. כמו כן, הוצגו עמדות בקרב הציבור הישראלי בנוגע למחאה בשורות משרתי המילואים.

4. סקר דעת קהל הראה כי כ-54% מהציבור מתנגדים להחלטה של חלק ממשרתי המילואים להפסיק את התנדבותם אם החוק לביטול עילת הסבירות יאושר בכנסת, בעוד ש-36% תומכים בהחלטה.

5. קליפ שהוכן על ידי תומכי הימין הראה את רמת הקיטוב החברתי שקיימת בין חיל אוויר שמסרב לסייע לכוח קרקעי באש אלא אם הוא יביע התנגדות לשינויים המשפטיים. בן גביר פרסם את הקליפ וסירב למחוק אותו. הקליפ עורר מחלוקת נרחבת והצבא ושור הביטחון תקפו את הקליפ ויוצרו.

4. أظهر استطلاع للرأي أن حوالي 54% من الجمهور يعارضون قرار وقف تطوع بعض جنود الاحتياط، إذا تم تمرير قانون إلغاء سبب المعقولة من قبل الكنيست، في حين 36% يؤيدون القرار.

5. أظهر مقطع تمثيلي أعده أنصار اليمين مستوى الاستقطاب الاجتماعي القائم، بين قوة جوية رفضت إسناد قوة برية بالنار إلا حال تأكيدها رفض التغييرات القضائية، وقد نشر بن غفير المقطع ورفض حذفه، وأثار المقطع حالة جدل واسعة، وهجوماً من الجيش ووزير الجيش على المقطع التمثيلي ومعبديه.

מסמך שלל 6ד: מתוך דו"ח של המודיעין הצבאי של הזרוע הצבאית שנשלח לאלסנאר, 25 ביולי 2023¹⁵

◀ בחלק הפרשנות של המסמך, ציינו מחברי הדו"ח כי המשבר המשפטי מטלטל את "האויב" ומהווה משבר עמוק עבור כלל המגזרים בחברה הישראלית, ובראשם הצבא שמתקשה לצמצם את השלכות המשבר. לפי הדו"ח, השפעות המשבר תלויות בין השאר במספר החיילים והקצינים שהחליטו להימנע משירות, באיכותם ובקושי של הדרג הפיקודי לשמור על הלכידות בתוך הצבא ולבצע את ההפרדה בין הצבא לבין המשבר החברתי והפוליטי בישראל. צוין כי ככל שיש עלייה במספר הנמנעים משירות, כך גוברת ההשפעה הישירה על הכשירות המבצעית ועל המוכנות לעימות, במיוחד בעימות רב-זירתי. בנוסף, נכתב כי הטייסים הם המשפיעים ביותר במשבר מאחר "שמספרם צנוע ביחס להתמחויות האחרות ואיכותם חשובה ביותר". מחברי הדו"ח גם קשרו את המשבר בצבא סביב החקיקה המשפטית למשבר עמוק ביותר בתוך החברה הישראלית בצינים כי "עמוד התווך

¹⁵ לקריאת מסמך השלל המלא ([קישור למסמך 6](#)). הקטע המתורגם מסומן בריבוע אדום.

של כוח האוויר מורכב מאשכנזים חילונים תושבי המרכז, ואילו עמוד התווך של כוחות היבשה הם מזרחים תושבי הפריפריה".

7. האתגר הראשי העומד בפני צבא האויב לנוכח המשבר הזה מתבטא ביכולתו לטפל באיומים בכלל הזירות. האיומים בחזיתות השונות עורם קיימים, חלקם איומים דוחקים, וחלקם איומים אסטרטגיים.

8. האויב ניצב בפני התגברות הרוח ההתקפית בקרב כוחות ההתנגדות, במיוחד חמאס, חזבאללה ואיראן, ובפני רצונותיהם לנצל את המצב הפנימי בתוך הישות הציונית לטובתם. מפקדי קהילת המודיעין הציונית מפיצים זאת כדי לדחוף את הכוחות הפוליטיים בישראל להגיע להבנות פנימיות, שכן העיסוק במשבר הפוליטי מחליש את ההרתעה האסטרטגית.

9. הימין השולט בישראל מעריך שקיימת הפרזה בהיקף המשבר שיפקוד את הצבא אם יעברו החוקים. הקואליציה מאמינה שהיא יכולה להתגבר על המשבר של סירוב חלק מהמגזרים לשרת בצבא.

7. יתמלל التحدي الرئيس الذي يواجه جيش العدو في ظل هذه الأزمة في قدرته على معالجة التهديدات على كافة الجبهات، حيث لا تزال التحديات التي يواجهها العدو على الجبهات قائمة، ومنها تهديدات ملحة وأخرى استراتيجية.

8. يشخص العدو زيادة الروح التعرضية لدى قوى المقاومة خاصة حماس وحزب الله وإيران، ورغبتهم في استثمار أوضاع الكيان الداخلية لصالحهم، ويروج قادة المجتمع الاستخباري الصهيوني ذلك لدفع القوى السياسية الإسرائيلية لعقد نقاهات داخلية، إذ أن انشغال العدو بالتصدع الداخلي يضعف الردع الاستراتيجي.

9. يقدر اليمين الحاكم أن تهويل حجم الأزمة التي ستطال الجيش حال تمرير القوانين، جزء من حالة الاحتجاج، يلعب قادة الجيش دوراً فيها، ويرى الائتلاف الحكومي أنه سيكون قادراً على تجاوز أزمة رفض بعض القطاعات للخدمة العسكرية.

מסמך שלל 6ה: מתוך דו"ח של המודיעין הצבאי של הזרוע הצבאית שנשלח לאלסנאר, 25 ביולי 2023¹⁶

◀ הערכת מחברי הדו"ח מיולי 2023 היא כי מספר החיילים והקצינים שנמנעים משירות עדיין לא משפיע על הכשירות המבצעית באופן משמעותי, אולם המשבר צפוי להעמיק אם יעברו חוקים נוספים או אם הצדדים לא יגיעו להסכמות ויפרוץ משבר חוקתי. כמו כן, הם העריכו כי צה"ל עדיין יכול לנהל עימות מול רצועת עזה, אלא אם יותר ממחצית מטייסי המילואים יימנעו משירות, בעוד שהימנעות של רבע מטייסי המילואים תפגע בכשירות

¹⁶ לקריאת מסמך השלל המלא ([קישור למסמך 6](#)). הקטע המתורגם מסומן בריבוע אדום.

מול עימות רב-זירתי. בנוסף, העריכו המחברים כי ישראל תימנע מיציאה יזומה למערכה צבאית, אולם הזהירו כי היא תהיה "רגישה יותר" לפעולה מצד "ההתנגדות" ולכן צפויה להגיב בעוצמה.

ההערכה:

1. מספר החיילים והקצינים המסרבים עדיין אינו משפיע באופן משמעותי על הכשירות המבצעית של הצבא. עם זאת, משבר הסרבנות עלול להחריף אם יעברו חוקים נוספים (באוקטובר ובנובמבר הבאים), הצדדים לא יצליחו להגיע להסכם, וישות האויב תיכנס למשבר חוקתי. כתוצאה מכך, פיקוד הצבא יעמוד בפני אתגרים רחבים, ותהיה השפעה ישירה, אבל חלקית, על רמת המוכנות והכשירות המבצעית שלו ביחס לעימות ולמלחמה נרחבת.
2. האויב עדיין מסוגל לנהל עימות ברמת כשירות רגילה, והכשירות הזו לא תיפגע ללא סירוב של יותר ממחצית מטייסי המילואים. עם זאת, סירוב של רבע מטייסי המילואים יהווה פגיעה משמעותית ביכולת להתמודד בעימות רב-חזיתי.
3. המשבר יכול להפוך למשבר מהותי (מצב של כאוס כללי, היחלשות משמעותית בעוצמה הצבאית וירידה אסטרטגית בסיסית בכשירות הצבא), זה לא צפוי בעתיד הנראה לעין.
4. למשבר הזה יהיה השפעות עמוקות הקשורות ללכידות בתוך הצבא, התוכנית הרב-שנתית, המוכנות הצבאית ועל הכשירות המבצעית, הנטיה לנקוט ביזומה התקפית, וגם המוטיבציה הקרבית של חיילים וקצינים והמוטיבציה לגיוס.
5. לא צפוי שהאויב יפנה לקידום יוזמות צבאיות אסטרטגיות כמוצא מהמשבר הפנימי. אף מערכה צבאית לא תפתור את המשבר הפנימי כי חילוקי הדעות בין שני הצדדים עמוקים ביותר, וכל מהלך צבאי יהיה קשור במתיחויות הקיימות בפועל.
6. האויב ירצה להתמקד בטיפול במשבר הפנימי, ובתוך כך ירצה למפל באיומים הקיימים בזירות באופן שלא יוביל אותו לעימות רחב. כמו כן, האויב יהיה רגיש יותר לכל פעולה יזומה מצד ההתנגדות, מה שידחוף אותו להכות אותו בכוח.
7. במצב של התלקחות חזית כלשהי נגד האויב, חלק מהחיילים והקצינים יתחרמו על סרבנותם וישובו לשירות צבאי. כמו כן, נתניהו ינסה להרוויח מהמצב הביטחוני החדש כדי להשיג את מטרותיו הפוליטיות.

התקדיר:

1. לא تزال أعداد الجنود والضباط المستכנים لا تؤثر على الكفاءة العملية للجيش بصورة كبيرة، ولكن ستتعمق أزمة الاستكافات أكثر إذا تم تمرير القوانين الأخرى (في أكتوبر ونوفمبر المقبلين)، وفشل الأطراف في الوصول لاتفاق، ودخول كيان العدو في أزمة دستورية، وبالتالي ستواجه قيادة الجيش تحديات واسعة، إذ سيكون هناك تأثير مباشر ولكنه جزئي على الكفاءة العملية للجيش؛ خاصة فيما يتعلق بالمواجهة والحرب الواسعة.
2. لا زال العدو قادراً على خوض مواجهة مع غزّة بمستوى الكفاءة المعتاد، ولن يحدث ضرر في هذه الكفاءة دون استكاف أكثر من نصف طياري الاحتياط، فيما يعد استكاف ربع طياري الاحتياط ضرراً جوهرياً على مستوى المواجهة متعددة الجبهات.
3. تحول الأزمة لأزمة حادة (حالة فوضى عارمة، ضعف حقيقي في القوة العسكرية وتراجع جوهري استراتيجي في كفاءة الجيش) أمر غير منظور في الأفق القريب.
4. سيكون لهذه الأزمة تأثيرات عميقة متعلقة بالتماسك داخل الجيش، والخطة متعددة السنوات، والجاهزية العسكرية، والكفاءة العملية، ونزعة المبادرة الهجومية، وكذلك الدافعية القتالية لدى الجنود والضباط، والدافعية للتجنيد.
5. من غير المتوقع أن يذهب العدو باتجاه مبادرات عسكرية استراتيجية كمخرج من الأزمة الداخلية، فأي معركة عسكرية لن تحل الأزمة الداخلية، فالخلاف بين الطرفين عميق للغاية، وأي تحرك عسكري سيكون مرتبطاً بالتوترات القائمة فعلياً.
6. سيكون العدو راغباً بالتركيز على معالجة الأزمة الداخلية، وكذلك معالجة التهديدات القائمة على الجبهات بصورة لا توصله إلى مواجهة واسعة، كما أنه سيكون أكثر حساسية لأي فعل مُبادر من المقاومة، وسيدفعه لتوجيه ضربات قوية ضدها.
7. في حال اشتعال أي جبهة ضد العدو قد يتراجع بعض الجنود والضباط عن استكافهم، وسيعودون إلى الخدمة العسكرية، كما سيحاولون نتيهاو الاستفاده من هذا الواقع الأمني المستجد لتحقيق أهدافه السياسية.

מסמך שלל 16: מתוך דו"ח של המודיעין הצבאי של הזרוע הצבאית שנשלח לאלסנאר, 25 ביולי 2023¹⁷

◀ בסיום הדו"ח (מיוולי 2023), סיפקו המחברים לאלסנאר המלצות כיצד לנצל את המשבר בישראל, ובמיוחד בתוך הצבא, כאמצעי לקידום החזון של "השמדת ישראל". ההמלצה המרכזית שלהם היא לא ליזום עימות צבאי, אלא להמתין שהמשבר יעמיק ויחריף, ובינתיים להתמקד בלוחמה פסיכולוגית, בין השאר בקידום הנרטיב של חורבן הישויות המדיניות של היהודים בעבר בשל מחלוקות פנימיות והכישלון של ראש הממשלה נתניהו בהחזרת גופות החיילים החטופים שמוחזקות בידי חמאס ברצועת עזה.¹⁸

¹⁷ לקריאת מסמך השלל המלא ([קישור למסמך 6](#)). הקטע המתורגם מסומן בריבוע אדום.

¹⁸ אורון שאול והדר גולדין ז"ל.

ההמלצות:

1. להימנע מכניסה עימות צבאי בהסתמך על התפתחות המשבר הפנימי אצל האויב. יש להניח למשבר להעמיק יותר, שכן אם לא יהפוך למשבר חריף, התועלת מהמשבר הפנימי בכל התערבות צבאית לא תהיה מהותית.
2. לתאם עם החברים [ארגוני "ההתנגדות" האחרים] כדי להפעיל לוחמה פסיכולוגית, ולהתמקד בהורמת ידיעות שיבעירו את המצב הפנימי.
3. להשקיע בהפגנות לקידום נושא החיילים השבויים ולהציג את זה לציבור האויב כאחד הנושאים שנתניהו כשל בניהולם.
4. להמשיך ולקשור בין חורבן הישויות המדיניות של היהודים בגלל חילוקי דעות פנימיים לבין הניצול של האויבים את המצב הקיים.
5. הנהגת התנועה [חמאס] צריכה להגיב על המצב הפוליטי בתוך ישות האויב מול הציבור והכוחות הלאומיים, להציג את המצב כהזדמנות להשיג את המטרות של העם הפלסטיני.

التوصيات:

1. تجنب خوض مواجهة عسكرية بناء على مستجد الأزمة الداخلية لدى العدو، وترك الأزمة تتعمق أكثر، إذ دون تحولها لأزمة حادة فإن الاستفادة من الأزمة الداخلية في أي تدخل عسكري لن تكون جوهريّة.
2. التنسيق مع الأصدقاء لتفعيل العمليات النفسية والتركيز على ضخ أخبار توجج الأوضاع الداخلية.
3. استثمار الاحتجاجات في تفعيل ملف الجنود الأسرى وطرحه أمام جمهور العدو كأحد الملفات التي فشل نتنياهو في إدارتها.
4. الربط المستمر بين حوادث خراب الكيانات السياسية لليهود بسبب الخلاف الداخلي واستغلال أعدائهم لذلك مع الواقع القائم.
5. قيام قيادة الحركة بالتعليق على الأوضاع السياسية داخل كيان العدو أمام الجمهور والقوى الوطنية واعتبارها فرصة من أجل تحقيق أهداف الشعب الفلسطيني.

מסמך שלל 16: מתוך דו"ח של המודיעין הצבאי של הזרוע הצבאית של חמאס שנשלח לאלסנאר, 25 ביולי 2023¹⁹

¹⁹ לקריאת מסמך השלל המלא ([קישור למסמך 6](#)). הקטע המתורגם מסומן בריבוע אדום.